

ГРАДИНА

часопис за књижевност, уметност и културу
нова серија, бр. 70-71/2016

Фотографија уредништва „Градине“ из 1900. године.
Стоје: Јеремија Живановић (главни сарадник) и Милан А. Костић (сарадник);
седе: Светозар Обрадовић (власник), Милан Банић (уредник)
и Тодор Коблишка (сарадник).

Главни уредници Градине

1900–1901. Милан Банић, Јеремија Живановић
1966–1968. Драгољуб Јанковић, Добривоје Јевтић, Никола Мељанички
1968–1972. Добривоје Јевтић
1972–1973. Веселин Илић
1973–1974. Зоран Милић, Лука Прошић
1974–1978. Љубисав Станојевић
1978–1989. Саша Хаџи Танчић
1989–2000. Горан Станковић
Од 2000. Зоран Пешић Сигма

Издавачи Градине

1900–1901. Власник Светозар Обрадовић, нишки професор
1966–1972. Културно-просветна заједница општине Ниш
1972–1999. Издавачка установа „Градина“
1999–2002. Издавачко предузеће „Градина“ и Нишки културни центар
(извршни издавач)
2002. Часопис није штампан
Од 2003. Нишки културни центар

Први број *Градине* појавио се у Нишу, јануара 1900. године. Као петнаесто-дневни часопис за забаву, поуку и књижевну критику, излазила је до октобра 1901. године (последња свеска је двоброј 35–36). У њој су сарађивали и познати писци, међу којима су Алекса Шантић, Борисав Станковић, Светозар Ђоровић, Симо Матавуљ, Тадија Костић и други, из разних крајева тадашње земље.

Часопис је обновљен октобра 1966. године.
Оснивач часописа *Градина* је Скупштина Града Ниша.

Објављивање ове свеске омогућили су:
ГРАД НИШ,
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

Реч уредника

Зоран Пешић Сигма Исцељење... 7

КЊИЖЕВНИ ПОРТРЕТ: ВЛАДАН МАТИЈЕВИЋ

Саопштење жирија за доделу награде „Стеван Сремац“ ... 11

Слађана Илић

Српска прича... 12

Иван Радосављевић

Ненаметљиви портрет епохе... 15

Јован Делић

Пристаништа без уточништа... 18

Мирјана Бојанић Ђирковић

Са пристаништа приче: између сторителинга и стварности... 24

Софија Пајовић

Шетња кроз град... 41

Владан Матијевић

Буцефалос... 47

Владан Матијевић

Јутро... 49

Александра Гојковић

Живот је кратак да би се утрошио на дело које се непрекидно рециклира

(Разговор са Владаном Матијевићем)... 52

МУЗЕЈ КЊИЖЕВНОСТИ: ГОРДАНА ТОДОРОВИЋ

Гордана Тодоровић

Цвркути југара... 57

Гордана Тодоровић

Љубавни позив непостојећем... 97

Гордана Тодоровић

Стопут дочараној другарици са летовања... 100

Писмо Гордане Тодоровић Божидару Тимотијевићу... 102

Писмо Гордане Тодоровић Слободану Ж. Ракићу... 106

Извод из писма Гордане Тодоровић Недељку Богдановићу... 108

Гордана Тодоровић

Искушење поезије... 110

Гордана Тодоровић

О песми... 112

Михаило Игњатовић

Једини могући начин живљења... 113

Флорика Штефан

Рана смрт

(Сећање на Гордану Тодоровић)... 124

- Недељко Богдановић
Гордана Тодоровић или: од песникиње само песма... 126
Јован Младеновић
Песма је и црно стакло рушевина
(*Портрет Гордане Тодоровић*)... 129
Милица Миленковић
Гордана Тодоровић у сазвежђу српске поезије... 136

РУСКА РЕЧ

- Вјачеслав Чарски
Година књижевности... 145
Резултати „малог књижевног конкурса Руске речи“... 147
Владан Јочић
Бићу ту... 148
Данило Јокановић
Поновно путовање у Русију... 150
Лана Јекнић
Достојевски није умро, само се разболео од непролазности... 151
Јована Михаила Утвић
Где иде козачка душа... 155
Драгана Мрђа
Седам дана војника Грише... 157
Ивана Радовановић
Снева душа о Русији... 163
Милица Бијелић
Руска песма... 164
Светлана Ољачић Гавриловић
Вожња лифтом... 165
Бобан Хрвач
Сибир... 171
Ђурђина М. Исић
Матрјошка... 175

ПРОЗА

- Јовица Аћин
Има ли кога
(*Записи за причу са Макијавелијем*)... 181
Захари Карабашлиев
Исцељење... 195
Лаура Барна
Прогутала сам иглу... 222

Крста Поповски
Недеље... 227
Стојан Богдановић
Ође и намо... 238

ПОЕЗИЈА

Бисерка Рајчић
Тадеуш Пајпер или нова уста... 247
Тадеуш Пајпер
Расцетавајућа поема... 256
(Са пољског језика превела Бисерка Рајчић)
Владимир Копица
Завирио сам у кита... 261
Ласло Блашковић
Три песме... 266
Гојко Божовић
Гласови... 269
Јован Младеновић
Плакати из доба социјализма... 273
Велимир Костов
Алтернативне верзије... 284
Маријана Јовелић
Истрага... 288
Горан Живковић
Срча и слајдови о Наталији... 296
Милица Дамјанић
Песма храсту родитељу... 305

ЛИНКОВИ

Игор Вокоун
Природа као вечита инспирација
(О пејзажима Терезе Стаменковић)... 309
Бојан Јовановић
Радикалност несвесног зла... 319
Јовица Станковић
Жерар де Нервал sub specie aeternitatis... 338
Драгана Благојевић
Поема Каин Милутина Бојића... 347
Милан Р. Симић
Аргентинска књижевност без тачке... 359

КРИТИКА

Александар Б. Лаковић

Вишеслојевита представа завичаја кроз време... 371

(О књизи Обрена Ристића *Сутрашњи варвари*)

Добривоје Јевтић

Звонимир Костић Палански: На рубу сна...375

(О књизи Звонимира Костића Паланског *На рубу сна*)

Велибор Петковић

Сто година ведрине, с обе стране живота и Дрине... 378

(О књизи Вулета Журића *Република Ђопић*)

Данијела Ковачевић Микић

Non finito Весне Капор... 381

(О књизи Весне Капор *По сећању се хода као по месечини*)

Драгана В. Тодоресков

Књижевно зналство Јована Пејчића... 387

(О књизи Јована Пејчића *Зрна, расад, жетва*)

Милош Браловић

Премијера прве крушевачке опере... 391

Белешке о ауторима... 393

FLAY-LEAF

Саша Димитријевић

Лабудова писма коректора... 403

Ликовни прилози у овој свесци: Терезе Стаменковић

Фотографије: Душан Митић Цар, Саша Димитријевић

Милош Браловић

ПРЕМИЈЕРА ПРВЕ КРУШЕВАЧКЕ ОПЕРЕ

Опера *Лазарево обретенје*

Композитор:

Мирољуб Аранђеловић Расински

Либрето: Небојша Лапчевић

Крушевац, 2015.

На платоу испред цркве Лазарице, у Лазаревом граду, у Крушевцу, 27. јуна 2015. године, једној истински грандиозној манифестацији присуствовао је велики број људи, незванично око две хиљаде. У питању је било извођење прве крушевачке опере, *Лазарево обретенје*, на либрето Небојше Лапчевића и музику и режију Мирољуба Аранђеловића Расинског. Манифестација је почела свечаном песмом *У славу Крушевца*. Присутнима се обратио академик Гојко Ђого, након чега су изведени одломци из кантате *Крст светог цара Константина* (либрето Небојше Лапчевића, музика Мирољуба Аранђеловића Расинског), настале поводом обележавања 1700 година Миланског едикта. Као кратак интерлудијум који је водио до главног догађаја вечери, извођења прве слике опере *Лазарево обретенје*, представљен је и спот Братислава Крстића под називом *In Vivo*, са стиховима владике крушевачког Давида Паровића и музиком Мирољуба Аранђеловића Расинског.

Прва слика опере, од планиране четири, под називом *Зидане Крушевца*, коју смо имали прилике да чујемо и видимо премијерно, одише монументалном статиком, отелотвореном у коришћењу елемената црквеног православног појања, оставила је утисак присуствовања религијском обреду. Сопран Лидија Јевремовић и баритон Александар Новаковић (у улогама кнегиње Милице, односно кнеза Лазара) су својим певањем и глумом у великој мери допринели изграђивању сакралне атмосфере. Тежак, одмерен и озбиљан ток прве слике пресецају контрастним, ведрим одломцима, често играчког карактера, који имају улогу својеврсних кратких жанр-сцена, а њих је на репликама старих инструмената изводио ансамбл „Ренесанс“. Диригент Катарина Божић је врло вешто представила ова два истински различита „музичка света“ кроз своје веома прецизно и музикално вођење поменутог ансамбла „Ренесанс“, као и вокалног ансамбла „Бели анђео“ и значајан допринос дечијег и мешовитог хора „Свети кнез Лазар“.

Будући да у овој опери (колико то сазнајемо из прве слике) драмска радња није у првом плану, чему сведочи њен тежак, одмерен и свечан ток, у великој мери сачињен од унутрашњих рефлексивних ликова (које ми, као публика, треба да разумемо као моралну поуку), као и да се лик пророка Амоса, који нам је дочарао бас Павле Панин, појављује попут наратора, ово дело

добија карактер ораторијума. Наспрам статичних, рефлексивних нумера, постављају се жанр-сцене у којима је веома изражен драмски потенцијал, што указује на разнолике могућности даљег обликовања драмског тока у наредним сликама опере које чекају своју музичко-сценску реализацију.

Упркос томе, велики број одушевљених посетилаца који је пажљиво пратио прву слику опере у трајању од приближно четрдесетак минута нам сведочи да је у питању велико дело на помолу.

Велики је значај оваквих манифестација. Број посетилаца сведочи о интересовању грађана Крушевца (па и шире) за овакве догађаје. Важно је да овде није реч о некој „крутој“ церемонији, већ о једном опуштеном, помало „необавезном“ дешавању на отвореном. Поред публике која је отпратила цео програм, био је присутан и велики број оних који су нешто касније пришли да осмотре шта се то дешава, потом одлазили, а онда прилазили поново. Укратко, видели смо како је могуће да култура продре у нашу свакодневницу и како ми и даље имамо слуха за њу. Можда нам данас повремено недостаје континуитет у организовању оваквих дешавања, али, ако интересовање људи постоји, разлога за бригу не би требало да буде много. Будући да смо овом приликом присуствовали извођењу прве слике Зидане Крушевца, жељно ишчекујемо комплетно извођење опере, како бисмо сазнали у ком ће се смеру она даље развијати.

Тереза Стаменковић: *Нера ка ушћу још једном*, 2016.